

PÉNZÜGYI JOGALKOTÁS

Új adórendelkezések.

A gazdasági és hitelélet rendjének, továbbá az államháztartás egyensúlyának biztosításáról szóló 1931. évi XXVI. t.-c.-ben a miniszterium felhatalmazást nyert arra, hogy mindaddig, amíg azt a gazdasági és hitelélet rendjének megóvása szükségessé teszi, e célok érdekében rendeltel magánjogi és eljárási, úgyszintén a törvényhozás hatáskörébe tartozó egyéb intézkedéseket tegyen. A törvényhozás utasította a miniszteriumot, hogy egyrészt az állami kiadások csökkentése, másrészt az állami bevételek fokozása érdekében — amennyiben szükséges, esetleg a közszolgáltatások törvényben megállapított mértékének felemelésével és új közszolgáltatások elrendelésével is — tegyen meg minden intézkedést, amely szükséges ahhoz, hogy az államháztartás egyensúlya biztosíttassék.

A törvényhozás által adott felhatalmazás és utasítás keretében a miniszterium tehát törvényerejű rendeleteket bocsáthat ki, mely rendeletek meglévő törvényeket hatályon kívül helyezhetnek vagy módosíthatnak, vagy új jogszabályokat állapíthatnak meg.

A miniszterium ezen törvényerejű rendeletkibocsátási joga a megadott hatáskörben korlátozva nincs. Nem tekinthető ugyanis korlátozásnak az a rendelkezés, hogy a kormány tervbe vett intézkedését az országgyűlés mindkét házából alakítandó országos bizottságnak előzetesen bejelenteni köteles. Az előzetes be nem jelentésnek szankciója nincs, sőt a miniszterium jogosult arra is, hogy intézkedését az országos bizottságnak való bejelentés előtt is megtehesse azon kötelezettség mellett, hogy az intézkedésről egyidejűleg értesíti az országos bizottság elnökét, aki az országos bizottságot haladéktalanul összehívja.

Az országos bizottság 33 tagból áll, akik közül 22 tagot a képviselőház, 11 tagot pedig a felsőház választ. Ennek a bizottságnak, amely az országgyűlés elnapolása alatt, valamint annak esetleges feloszlása után is működik, csak konzultatív hatásköre van, amely a miniszterium által tervbevett intézkedések helyességét és célszerűségét megvizsgálja, arravatkozólag véleményt nyilvánít; a miniszteriumtól felvilágosításokat kérhet, úgy a miniszteriumot, mint az országgyűlést a törvény végrehajtása során tapasztalt hiányokra figyelmeztetheti, javaslatot tehet úgy a miniszteriumnak, mint az országgyűlésnek kívánatos és célszerű intézkedésekre, végül javasolhatja az országgyűlésnek a törvény végrehajtása körében a miniszterium felelősségrevonását is.

A bizottsághoz tett bejelentés, a bizottság tárgyalása vagy határozata azonban nem akadályozhatja meg azt, hogy a miniszterium, illetőleg az intézkedésre jogosított miniszter a tervezett intézkedéseket életbeléptesse vagy a szükségesnek ítélt intézkedéseket megtegye.

A miniszterium, illetve az egyes miniszterek azon intézkedéseinek hatálya, amelyek tárgyában való intézkedés egyébként a törvényhozás hatáskörébe tartoznék, 1932. évi június hó végével megszűnik. Ezen törvényes felhatalmazás, illetve utasítás keretében a miniszterium a köztisztviselők és közüzemi tisztviselők javadalmazásainak leszállításán kívül az adók és illetékek jogterületét érintő alábbi intézkedéseket tette meg:

1. A 4.560/1931. M. E. számú rendelet 4. §-a szerint az 1931. évi augusztus hó 15. napja előtt kivetett vagy esedékessé vált, de még be nem fizetett köztartozásokat — egy pengőt egy aranypengővel számítva — aranypengőben meghatározott közszolgáltatásoknak kell tekinteni és 1931. évi augusztus hó 15. után az aranypengő alapulvétele mellett aranypengőben kell megállapítani.

2. A 4.750/1931. M. E. számú rendelet a háztulajdonosok terhére kivetendő szükségadó tárgyában intézkedik. Ezen rendelet szerint a házadó alá tartozó összes lakóházak és más állandó jellegű épületek tényleges birtokosai az 1931. évi házadó kivetés alapjául szolgáló haszonértéknek, illetve nyersbérjövedelemnek 2.5%-át, valamint az 1932. évi házadó kivetés alapjául szolgáló nyersházbérjövedelemnek, illetve haszonértéknek 5%-át szükségadó címén tartoznak befizetni. Az 1931. évi, illetve 1932. évi házadó alapjaiban elrendelt bármilyennemű változás esetén a szükségadó megfelelően hivatalból helyesbitendő.

Mentések a szükségadó alól

a) az állandóan vagy ideiglenesen a házadó alól mentes épületek (épületrészek), de ez a mentesség nem terjed ki az 1929. évi 85.000, illetőleg az 1931. évi 35.000. számú rendelettel az átalakítások után engedélyezett ideiglenes házadómentesség eseteire,

b) a legfeljebb két szobából álló épületek, amelyeket a tulajdonosok teljes egészükben maguk használnak.

Az 1931. évi házadóalapok után járó 2.5%-os szükségadó 1931. évi október hó 1-én esedékes és legkésőbb november 15-ig, az 1932. évi házadóalapok után járó 5%-os szükségadó fele részben 1932. évi január hó 1-én, fele részben pedig április hó 1-én esedékes és február 15-ig, illetve május 15-ig kamatmentesen befizetendő.

Amennyiben az 1932. év első negyedében esedékes összeg befizetésekor az 1932. évi házadó kivetése még nem

történt volna meg, a szükségadó részletét az 1931. évi ki-
rovás alapján kell fizetni.

Az egyéb közszolgáltatások befizetésére kapott rész-
letfizetések, vagy fizetési halasztások a szükségadóra nem
terjednek ki. Fizetési halasztás csak a netán vitás avagy
törlés alatt levő összeg erejéig engedélyeztetik.

Ingatlan végrehajtás esetén a szükségadó a házadóval
azonos törvényes elsőbbséggel bír.

A szükségadó a lakókra semmiféle formában, még bér-
emelés formájában sem hárítható át. Ha a háztulajdonos
ezen tilalom dacára a házbért emeli, ez esetben a jövede-
lemadó kivetése során az 1932. és 1933. évben megállapí-
tott házadóalapot teljes összegében kell adóalapul venni,
tehát abból a házat terhelő adókat és adóssági kamatokat
nem szabad levonni.

A szükségadó után semmiféle pótagó nem vehető ki.

3. A 4.740/1931. M. E. számú rendelet a magánszolgá-
lati vagy munkabérvizonyból és tantiémekből származó
jövedelmek különadóját 1931. évi szeptember hó 1-étől
kezdődőleg az 1930. évi XLVII. t.-c. 8. §-ában megállapí-
tott adóösszegek kétszeresére emelte fel. A közszolgálat-
ban állók különadója nem emeltetett.

A rendelet az alkalmazotti kereseti adó és különadó
lerovásának eddigi rendjén is változtatásokat eszközöl. Ed-
dig az alkalmazotti kereseti adó és különadó az előző hó-
napban kifizetett járandóságok után a következő hó 15-ik
napjáig volt fizetendő. 1931. szeptember havától kezdődő-
leg mindkét adó legkésőbb annak a hónapnak 25-ik napjáig
fizetendő be, amelyben a kifizetés történt. Ha a kifizetés a
hó 25-ike után történt, az ez után járó adókat a következő
havi adókkal együtt kell beszolgáltatni. Az alkalmazottak
illetményjegyzékeit mindenkor az adókkal egyidejűleg ha-
vonként, a hó 25-ik napjáig kell beszolgáltatni. A kir. adó-
hivatal az illetményjegyzék benyújtásának határidejét akár
esetenként, akár visszavonásig 8—15 nappal meg-
összabíthatja. Ez a meghosszabbítás azonban az adók beszolgál-
tatására kitűzött határnapot nem érinti.

A pénzügyigazgatóságok megengedhetik, hogy az illet-
ményjegyzéket azok a munkaadók, akiknek 100-nál több
alkalmazottjuk van, csak negyedévenként, azok a munka-
adók, akiknek 500-nál több alkalmazottjuk van, csak
negyedévenként, esetleg csak félévenként készíthessék el
és szolgáltatthassák be. A pénzügyigazgatóság azt is meg-
engedheti, hogy az illetményjegyzék csak egy példányban
mutattassék be. Ennél nagyobb kedvezményeket csak a
pénzügyminiszter engedélyezhet.

Az illetményjegyzékek beszolgáltatására adott eddigi
összes kedvezmények hatályukat veszítették.

4. A 4.800/1931. M. E. számú rendelet az általános forgalmi adó és a vámforgalmi adó kulcsát 1931. évi szeptember hó 14-től kezdve az adóalap 3%-ára emelte fel. A forgalmi adóváltság alá vont áruk után fizetendő adóváltság kulcsai ugyancsak 1931. évi szeptember hó 14-én kezdődő hatállyal újból, és pedig általában a régi váltságkulcs 50%-ával felemelt összegben állapították meg.

Az egyezséggel való kivetés útján megállapított egyéni, vagy adóközösségi általános forgalmi adóátalányok ugyancsak 1931. szeptember 14-én kezdődő hatállyal 50%-kal magasabb összegben állapították meg.

Az 1931. szeptember 14. előtt teljesített áruszállítások ellenértéke fejében november 14-ig befolyt összegek után még 2%, a november 14. után befolyt összegek után ellenben már 3% forgalmi adó fizetendő.

5. A 4.950/1931. M. E. számú rendelet az 1931. szeptember 15-iki állapot szerint a külföldi fizetési eszközök és a külföldi adósokkal szemben fennálló külföldi értékekre szóló követeléseknek, továbbá az 1931. július 15. után vásárolt külföldi értékpapiroknak 1931. szeptember 30-ig a Magyar Nemzeti Banknál történő kötelező bejelentését rendeli el. A Nemzeti Bank jogosult a bejelentett külföldi fizetési eszközöknek 200 pengő és a bejelentett követeléseknek 1000 pengő értéket meghaladó részét pengő ellenében átvenni. Ez a jog nem gyakorolható, ha a bejelentő a bejelentett külföldi fizetési eszközök és külföldi pénzürtékre szóló követelések felét az államkincstárnak 5%-os kamattal mellett 3 évre az eredeti valutában kölcsönképen felajánlja. Ebben az esetben a bejelentő az érték másik felével szabadon rendelkezhetik.

A rendelet egy adóamnesztia-félét statuál azzal az intézkedésével, hogy a Nemzeti Banknál történt bejelentések tartalma adótárgyak nyomozására, adóalap megállapítására és adó kivetésére nem használható fel.

6. Az 5.300/1931. M. E. számú rendelet a jövedelemadó alanyai terhére kivetendő szükségadó tárgyában intézkedik akként, hogy a jövedelemadó alanyai, amennyiben az 1931. évi jövedelemadóalapjuk a 2000 pengőt túlhaladja, az 1932. évre megállapítandó jövedelemadónak megfelelő összeget szükségadó címén tartoznak befizetni. Az 1932. évben kivetendő ezen szükségadóra előlegek fizetendők be, és pedig azon adózók részéről, akiknek 1931. évi jövedelemadóalapja a 10.000 pengőt nem haladja túl, az 1931. évre megállapított jövedelemadónak $\frac{1}{3}$ — $\frac{1}{3}$ része 1931. november 15-ig, 1932. február 15-ig és május 15-ig fizetendő be. A 10.000 pengőt meghaladó jövedelemadóalapról pedig az előleg 1931. évi november hó 15-én és 1932. évi február hó 15-én két egyenlő részletben fizetendő.

A befizetések elmulasztása esetén az évnegyed első napjától jár a kamat.

Az 1932. évi kivetés megtörténte után elszámolás eszközlendő; a különbözet 15 nap alatt fizetendő be, illetve az adózó egyéb köztartozására elszámolandó.

Ez a rendelet pénzügyi jogrendszerünkbe, sőt egész jogrendszerünkbe egy új fogalmat vezet be: „az érvényes rendelkezéseknek figyelmen kívül hagyása mellett” való intézkedést.

A rendelet 3. §-a szerint ugyanis, hogyha a törvényben felsorolt és bevallott jövedelmek valamely adózó életmódjának nem felelnek meg, úgy a jövedelemadó alapját az egyébként érvényes rendelkezések figyelmen kívül hagyása mellett a vélelmezett jövedelem alapján kell megállapítani. A jogba ütköző ez a jogszabály hatályon kívül helyezi minden jövedelemadórendszernek azt az alaptételét, amely a magyar jövedelemadótvény 8. §-ában van lefektetve, t. i. hogy a jövedelemadó alapja az adóévet megelőző naptári évben elért adóköteles tiszta jövedelem. A rendelet ezen intézkedése folytán a tényleges tiszta jövedelem helyébe a vélelmezett jövedelem lép, amelynek nagyságát a pénzügyi hatóság és jogorvoslati úton a forradalmi tribunnállá előlépett adófelszólamlási bizottság állapítja majd meg, éspedig további jogorvoslati lehetőség nélkül, mert a közigazgatási bíróság csak törvényes rendelkezések alapján ítélezhet és előtte a vélelmezett jövedelem nem lehet jogi fogalom. Nem enyhíti a rendelet intézkedésének jogi képtelenségét az, hogy ez a jogtalanság csak oly adózókkal szemben alkalmazható, akiknek adóalapja a 10.000 pengőt túlhaladja.

Miután az 1931. évi XXVI. t.-c. 4. §-ában a minisztérium arra kapott utasítást, hogy az állami bevételek fokozása érdekében megteendő intézkedései során „a közszolgáltatások törvényben megállapított mértékének felemelésével és új közszolgáltatások elrendelésével is” eljárjon, a közigazgatási bíróság lesz hivatva eldönteni azt, hogy a közszolgáltatások megállapított mértékének felemelése, illetve új közszolgáltatások elrendelése körébe tartozik-e jövedelemadótvényünk azon alapvető rendelkezésének a 10.000 pengőnél nagyobb adóalappal rendelkező adózóknál való hatályon kívül helyezése, hogy a jövedelemadó alapja az adóévet megelőző naptári évben elért adóköteles tiszta jövedelem.